

T.C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-782/5815

Ankara

30/12/2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'na hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'na 22/12/2003 tarihinde kararlaştırılan "Devletlerin Ayda ve Diğer Gök Cisimlerindeki Faaliyetlerini Düzenleyen Anlaşmaya Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

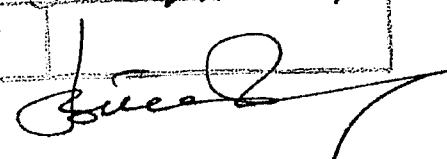
Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

Eki :

- 1- Kanun Tasarısı
- 2- Gerekçe

T.C. B. 02. 0. KKG. 0. 10/101-782/5815	
Araştırma	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
İnceleme	Dışişleri
Tarih	12.1.2004 1/736
İnceleme	1/736
Başkan	1/736

GEREKÇE

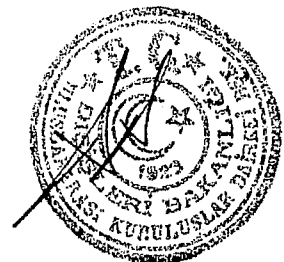
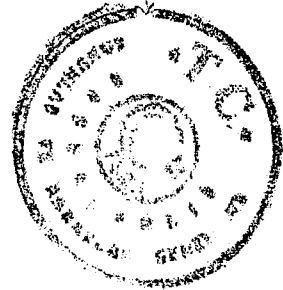
Ülkemizin, uzayın barışçı amaçlarla kullanımı alanında son yıllarda önemli mesafe katetmesine rağmen konuyla ilgili uluslararası sözleşmelerin ve anlaşmaların bazılarında taraf olmamasının uzayla ilgili faaliyetler konusunda yarattığı güçlükleri gidermek amacıyla, sözkonusu sözleşmelere ve anlaşmalara taraf olunması hususunda ilgili makamlarımızla görüş birliğine varılmıştır.

Öte yandan, sözkonusu uluslararası sözleşme ve anlaşmalara taraf olunması, kuruluş çalışmaları son safhasında bulunan Türk Uzay Kurumu'nun faaliyetlerinin etkinliği ve uzayla ilgili faaliyetlerin uluslararası hukuki bir zemine oturtulabilmesi açısından da önem taşımaktadır.

"Devletlerin Ay'da ve Diğer Gök Cisimlerinde Faaliyetlerini Düzenleyen Anlaşma (1979)" esas itibarıyla Türkiye'nin gelecek dönemde uzay alanında belirleyeceği politikalar, kazanacağı yetenek ve imkanlarla ilgili olup, ülkemizin Türk Uzay Kurumu veya başka kurumlar vasıtasıyla uzayda gerçekleştirebileceği çalışmalar ve araştırmalar bu Anlaşma kapsamında yürütülecektir.

Ayrıca, uluslararası uzay sözleşmeleri ve anlaşmaları ile, devletlerin uzayda hükümlerlik hakkının bulunmadığı ve her devletin diğerlerinin haklarına uyarak Ay ve Diğer Gök Cisimlerini barışçı amaçlarla serbest olarak kullanabileceği hususları güvence altına alınmıştır. Bu nedenle, bu anlaşma, ülkemizin Ay ve Diğer Gök Cisimlerine yönelik menfaatlerinin ve haklarının korunması bakımından da önem arz etmektedir.

Türkiye'nin uzay alanındaki faaliyetlerinin, özellikle Türk Uzay Kurumu'nun da kurulmasıyla giderek daha etkin hale geleceği gözönünde bulundurularak, Ülkemizin uzay alanındaki hukuksal boşluklarının giderilmesi bakımından, içinde bulunulan dönemde özellikle uluslararası temel belgelere ve bu meydana, adigeçen anlaşmaya taraf olmamızın uygun olacağı değerlendirilmektedir.

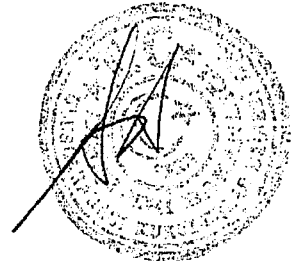
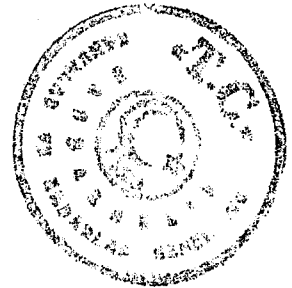
BEYAN

Devletlerin Ay'da ve Diğer Gök Cisimlerindeki Faaliyetlerini Düzenleyen Anlaşma'ya katılma sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından yapılan beyanın metni.

Türkiye Cumhuriyeti, işbu Anlaşma'nın hükümlerini yalnızca diplomatik ilişkisi bulunan Taraf Devletlere karşı uygulayacağını beyan eder.

Text of the declaration made by the Republic of Turkey upon accession to the Agreement Governing the Activities of States on the Moon and Other Celestial Bodies.

The Republic of Turkey declares that it will implement the provisions of this Agreement only to the States Parties with which it has diplomatic relations.

Devletlerin Ay'da ve Diğer Gök Cisimlerindeki Faaliyetlerini Düzenleyen Anlaşma

Bu Anlaşma'ya Taraf Devletler,

Devletlerin Ay ve diğer gök cisimlerinin keşfi ve kullanımı yolundaki başarılarını kaydederek,

Dünya'nın doğal bir uydusu olarak Ay'ın, uzayın keşfinde önemli bir rolü olduğunu kabul ederek,

Ay'ın ve diğer gök cisimlerinin keşfi ve kullanımında Devletler arasındaki işbirliğinin eşitlik temelinde gelişimini desteklemeye kararlı olarak,

Ay'ın uluslararası bir çatışma alanı olmasını önlemeyi arzu ederek,

Ay'ın ve diğer gök cisimlerinin doğal kaynaklarının kullanılmasından doğabilecek yararları akılda tutarak,

Ay ve Diğer Gök Cisimleri Dahil, Uzayın Keşfi ve Kullanılmasında Devletlerin Faaliyetlerini Yöneten İlkeler Hakkında Anlaşma'yı, Astronotların Kurtarılması, Astronotların ve Uzaya Fırlatılmış Olan Araçların Geri Verilmeleri Hakkında Anlaşma'yı, Uzay Cisimlerinin Verdiği Hasardan Dolayı Uluslararası Sorumluluk Hakkında Sözleşme'yi ve Uzaya Gönderilen Cisimlerin Tescili Sözleşmesi'ni anımsayarak,

Bu uluslararası belgelerdeki hükümlerin, uzayın keşfi ve kullanılmasında gelecekte gerçekleştirilecek ilerlemeleri dikkate almak suretiyle, Ay ve diğer gök cisimlerine ilişkin hususlarda, somut biçimde uygulanması ve geliştirilmesi zorunluluğunu gözönünde tutarak,

Aşağıdaki hususlar üzerinde anlaşmışlardır:

Madde 1

1- Bu Anlaşma'nın Ay ile ilgili hükümleri, Dünya hariç, güneş sistemi içindeki bütün diğer gök cisimleri için de, bu gök cisimlerinden herhangi biri için özel yasal kurallar yürürlüğe girmedikçe, geçerli olacaktır.

2- Bu Anlaşma'nın amaçları doğrultusunda Ay hakkında yapılan atıflar, Ay'a gidiş için izlenen yollar ve onun etrafındaki diğer yörüngeleri de içerir.

3- Bu Anlaşma, yer ötesinden dünya yüzüne doğal yollardan ulaşan yerötesi maddelere uygulanmaz.

Madde 2

Ay üzerinde keşif ve kullanma faaliyetleri dahil bütün faaliyetler, diğer Taraf Devletlerin çıkarları gerektiği biçimde dikkate alınmak suretiyle, uluslararası barış ve güvenliğin korunmasındaki çıkarlara uygun olarak ve uluslararası işbirliği ve karşılıklı anlayışı desteklemek amacıyla, 24 Ekim 1970'te Genel Kurul tarafından kabul edilmiş olan Birleşmiş Milletler Şartı Uyarınca Devletler Arasında İşbirliği ve Dostane İlişkiler Hakkında Uluslararası Hukuk İlişkilerine Dair Bildiriyi hesaba katarak ve uluslararası hukuk, özellikle Birleşmiş Milletler Şartı uyarınca yürütülür.

Madde 3

1- Ay, bütün Taraf Devletlerce yalnızca barışçı amaçlarla kullanılacaktır.

2- Ay üzerinde herhangi bir tehdit, güç kullanımı veya diğer bir düşmanca hareket veya düşmanca hareket tehdidi yasaklanmıştır. Benzer şekilde Ay'dan böyle bir hareketi gerçekleştirmek için yararlanmak veya Dünya'ya, Ay'a, uzay araçlarına, bu araçların personeline veya insan yapısı uzay cisimlerine ilişkin olarak benzer hareketler için kullanma tehdidinde bulunmak da yasaklanmıştır.

3- Taraf Devletler, Ay etrafında bir yörüngeye veya Ay yönünde veya etrafında diğer bir yola, nükleer silah veya diğer her tür kitle imha silahı taşıyan hiçbir araç koyamazlar, Ay toprakları içinde veya yüzeyine böyle silahlar yerleştiremezler veya kullanamazlar.

4- Ay üzerinde askeri üsler ve tesisler kurmak ve tahkimat yapmak, her tür silah denemeleri ve askeri manevralar yapmak yasaklanmıştır. Bilimsel araştırma amaçlarıyla veya diğer her türlü barışçı amaçla askeri personel kullanılması yasaklanmamıştır. Ay'ın barışçı amaçlı keşfi ve kullanımı için gerekli her türlü donatım veya tesisatın kullanılması da yasaklanmamıştır.

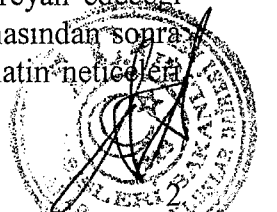
Madde 4

1- Ay'ın keşfi ve kullanımı bütün insanlığa ait faaliyet alanı olacak ve ekonomik veya bilimsel gelişme düzeyleri ne olursa olsun, bütün ülkelerin iyiliği ve yararı için yürütülecektir. Mevcut ve gelecek kuşakların çıkarlarına olduğu kadar, BM Şartı'na uygun şekilde ekonomik ve sosyal gelişme koşullarını ve daha yüksek yaşam standartlarını destekleme ihtiyaçlarına gerekli dikkat gösterilecektir.

2- Taraf Devletler, Ay'ın keşfi ve kullanımı ile ilgili etkinliklerde işbirliği ve ortak yardımlaşma ilkesi ile hareket edeceklerdir. İşbu Anlaşma'nın uygulanmasında uluslararası işbirliği, mümkün olan en geniş ölçüde çok taraflı veya iki taraflı olarak ya da uluslararası hükümetlerarası teşkilatlar aracılığıyla yapılır.

Madde 5

1- Taraf Devletler Ay'ın keşfi ve kullanılmasına ilişkin faaliyetlerini, mümkün ve uygulanabilir olduğu ölçüde, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne, dünya bilim çevrelerine ve kamuya bildireceklerdir. Ay'a yapılan her seyahatin takvimi, amaçları, cereyan edeceği yerler, yörüngelerin parametreleri ve süresine ilişkin bilgiler, seyahatin başlamasından sonra mümkün olduğu kadar kısa zamanda ve bilimsel sonuçlar dahil, her bir seyahatin sonuçları

hakkındaki bilgileri de seyahat son bulur bulmaz bildirilecektir. Bu seyahatin altmış günden fazla sürmesi halinde, her türlü bilimsel sonuç hakkındakiler dahil, seyahatin cereyanına ilişkin bilgiler, her otuz günde bir dönemsel olarak verilir. Seyahatin altı aydan fazla sürmesi halinde, sonradan sadece bu bilgilere kaydadeğer eklemeler varsa bildirilir.

2- Bir Taraf Devlet, diğer bir Taraf Devletin, Ay'ın aynı bölgesinde, Ay etrafında aynı yöringeğe veya Ay yönünde veya etrafında aynı hareket yollarında aynı zamanda faaliyetler yürütmeyi planlamış bulunduğunu öğrendiği takdirde, kendi faaliyetlerinin planını ve takvimini derhal diğer Devlet'e haber verir.

3- Taraf Devletler, işbu Anlaşma uyarınca gerçekleştirdikleri faaliyetlerde Ay dahil Uzay'da gözlemlenmiş ve saptamış bulundukları insan sağlığını ve hayatını tehdit edici bulguları ve aynı şekilde her türlü yaşam belirtisini Genel Sekretere, uluslararası bilim çevrelerinde ve kamuya bildirir.

Madde 6

1- Ay'da, bütün Taraf Devletler için, herhangi bir ayrıma tabi olmadan, eşitlik temelinde ve uluslararası hukukla uyum halinde, bilimsel araştırmalar yapma özgürlüğü olacaktır.

2- Bilimsel araştırmaları yürütmede ve bu Anlaşma'nın hükümlerini geliştirmede, Taraf Devletler Ay'da maden ve diğer cisimlerden örnekler toplamak ve almak hakkına sahip olacaklardır. Bu örnekler, bunların toplanmasını sağlayan Devletlerin uhdesinde kalacaktır ve bilimsel amaçlarla kullanılabilir. Taraf Devletler, bu örneklerin diğer ilgi gösteren taraf devletlerce ve uluslararası bilimsel toplulukça bilimsel araştırmalar için kullanılmasına olanak vermeyi gözonünde bulunduracaklardır. Taraf Devletler, bilimsel araştırmalar sırasında Ay'ın madenlerinden ve diğer cisimlerinden bu araştırmaları desteklemek amacıyla uygun miktarlarda kullanabilirler.

3- Taraf Devletler, mümkün ve uygulanabilir olduğu ölçüde, Ay'a yolculuklar sırasında veya orada bulunan tesislerde bilimsel ve diğer personelin değişiminin arzu edilir olduğu konusunda anlaşmışlardır.

Madde 7

1- Taraf Devletler, Ay'ı keşif ve kullanma faaliyetlerinde bulundukları sırada, oradaki ortamda mevcut dengenin, bu ortamı zararlı değişimlere maruz bırakacak şekilde yabancı maddeler getirilmesi veya başka bir yolla bozulmasını önlemek amacıyla önlemler alırlar. Taraf Devletler dünyadışı maddeler getirilmesi suretiyle veya başka bir yolla yerkürede çevrenin her türlü bozulmasını önlemek amacıyla da önlemler alırlar.

2. Taraf Devletler, bu maddenin 1. paragrafı uyarınca aldıkları önlemlerden Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ni haberdar ederler ve mümkün olan en geniş ölçüde, Ay'a radyoaktif maddeler yerleştirilmesine ve bu yerleştirmenin amacına ilişkin planlarını, önceden kendisine bildirirler.

3. Taraf Devletler, bilimsel bakımdan özel ilgi çeken Ay bölgeleri konusunda, bu bölgelerin, diğer Taraf Devletlerin haklarına hanel getirmeksizin, Birleşmiş Milletler'in yetkili birimleri ile danışmak suretiyle, haklarında özel koruma anlaşmaları yapılması uygun olan

uluslararası bilimsel ayrılmış bölgeler olarak belirlenmeleri için, diğer Taraf Devletlere ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne bilgi verirler.

Madde 8

1. Taraf Devletler, bu Anlaşma hükümleri saklı kalmak üzere, yüzeyinin veya yüzey altının hangi noktasında olursa olsun, Ay'ın keşfi ve kullanılması faaliyetlerini gerçekleştirebilirler.

2. Bu amaçla Taraf Devletler özellikle:

- a) Uzay Araçlarını Ay'a indirebilirler ve Ay'dan fırlatabilirler;
- b) Ay'ın yüzeyinin veya yüzey altının hangi noktasına olursa olsun personellerini, uzay, taşıtlarını, malzemelerini, istasyonlarını, tesislerini ve donatılarını yerleştirebilirler.

Personel, uzay taşıtları, malzeme, istasyonlar, tesisler ve donatılar Ay'ın yüzeyinde veya yüzey altında serbestçe hareket edebilir veya hareket ettirilebilir.

3. Bu maddenin 1. ve 2. paragrafları uyarınca Taraf Devletlerin Ay üzerinde yürüttükleri faaliyetler, diğer Taraf Devletlerce yürütülen faaliyetleri engellemeyecektir. Bunların bir engellemeye neden olmaları halinde ilgili Taraf Devletler, bu Anlaşma'nın 15. maddesinin 2. ve 3. paragrafları uyarınca, danışmalarda bulunurlar.

Madde 9

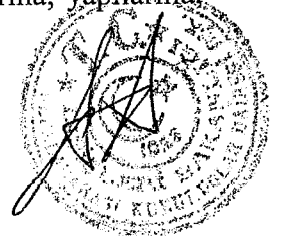
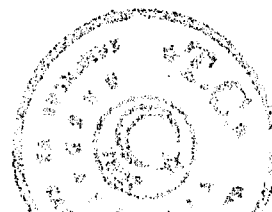
1- Taraf Devletler, Ay'da insanlı veya insansız istasyonlar kurabilirler. Bir istasyon kuran Taraf Devlet sadece istasyonun gereksinimlerini karşılamak için gerekli yüzeyi kullanacak ve sözkonusu istasyonun yerleşim durumundan ve amaçlarından, derhal Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ni haberdar edecektir. Aynı şekilde, her sene, bu istasyonun kullanılmaya devam edip etmediğini ve amaçlarının değişip değişmediğini de Genel Sekreter'e bildirecektir.

2- İstasyonlar, bu Anlaşma hükümleri veya Ay ve Diğer Gök Cisimleri Dahil, Uzayın Keşfi ve Kullanılmasında Devletlerin Faaliyetlerini Yöneten İlkeler Hakkında Anlaşma'nın 1. maddesi uyarınca, Ay üzerinde faaliyetlerde bulunan diğer Taraf Devletlerin personel, taşıt ve malzemesinin, Ay'ın her tarafına serbest girişlerini engellemeyecek tarzda kurulacaktır.

Madde 10

1- Taraf Devletler, Ay'da bulunan kimselerin hayat ve sağlıklarını korumak için, uygulanabilir bütün önlemleri alırlar. Bu amaçla Ay'da bulunan herkesi, Ay ve Diğer Gök Cisimleri Dahil, Uzayın Keşfi ve Kullanılması'nda Devletlerin Faaliyetlerini Yöneten İlkeler Hakkında Anlaşma'nın 5. maddesi kapsamında bir Astronot ve Astronotların Kurtarılması, Astronotların ve Uzaya Fırlatılmış Olan Araçların Geri Verilmeleri Hakkında Anlaşma kapsamında da Uzay Aracı Mürettebatından sayarlar.

2- Taraf Devletler, Ay'da tehlike içinde bulunan kimseleri istasyonlarına, yapılarına, taşıtlarına ve diğer tesislerine kabul ederler.

Madde 11

1- Ay ve onun doğal kaynakları, bu Anlaşma'nın konuya ilişkin hükümlerinde, özellikle bu maddenin 5. paragrafında ifadesini bulan, insanlığın ortak malvarlığını oluştururlar.

2- Ay, kullanma, işgal, egemenlik ilanı veya diğer başka bir yolla hiçbir şekilde ulusal edinim konusu olamaz.

3- Ay'ın yüzeyi ve toprak altı, hükümetlerarası olan veya olmayan uluslararası teşkilatların, ulusal teşkilatların, Devletlerin veya gerçek kişilerin mülkiyetinde olamaz. Ay'ın yüzeyi ile bağlantılı yapılar dahil yüzeyine veya yüzeyi altına uzay personeli veya taşıtları, malzemesi, istasyonları, tesisleri veya donatımı yerleştirilmiş olması, Ay'ın yüzeyinin veya toprak altının bir kısmı üzerinde, mülkiyet hakkı yaratmaz. Bu hükümler, bu maddenin 5. paragrafında öngörülen uluslararası rejime halel getirmez.

4- Taraf Devletler, uluslararası hukuk ve bu Anlaşma hükümleri uyarınca, hiçbir ayırım gözetilmeksizin ve eşitlik esasına göre, Ay'ı keşfetmek ve kullanmak hakkına sahiptirler.

5- Bu Anlaşma'ya Taraf Devletler, Ay'ın doğal kaynaklarının işletilmesi mümkün hale gelir gelmez, sözkonusu işletmeyi düzenleyen, uygun usuller dahil, uluslararası bir rejim kurmayı üstlenirler. Bu hüküm, bu Anlaşma'nın 18. maddesi uyarınca uygulanır.

6- Bu maddenin 5. paragrafında öngörülmüş olan uluslararası rejimin kurulmasını kolaylaştırmak amacıyla Taraf Devletler, mümkün ve uygulanabilir olduğu ölçüde, Ay üzerinde keşfedebildikleri bütün doğal kaynaklardan, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ni, uluslararası bilim çevrelerini ve kamuyu haberdar ederler.

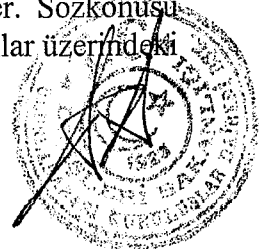
7- Sözkonusu uluslararası rejimin başlıca amaçları şunlardır:

- a) Ay'ın doğal kaynaklarının, düzenli ve güvenli bir şekilde geliştirilmesini sağlamak;
- b) Bu kaynakların rasyonel bir şekilde idare edilmelerini sağlamak;
- c) Bu kaynakların kullanım imkanlarını geliştirmek;
- d) Bu kaynaklardan sağlanan faydaların, Taraf Devletler arasında, gelişmekte olan ülkelerin gereksinimlerine ve çıkarlarına ve Ay'ın keşfine, doğrudan doğruya veya dolaylı katkıda bulunan ülkelerin gayretlerine özel bir dikkat sarfetmek suretiyle, hakkaniyete uygun paylaşılmasını gözetmek;

8- Ay'ın doğal kaynaklarına ilişkin bütün faaliyetler, bu maddenin 7. paragrafında beyan olunan amaçlar ile bu Anlaşma'nın 6. maddesinin 2. paragrafı hükmü ile bağdaşabilecek şekilde yürütülür.

Madde 12

1- Taraf Devletler, Ay üzerinde bulunan personeli, uzay taşıtları, malzemesi, istasyonları, tesisleri ve donatımı üzerindeki yetkilerini ve denetimlerini muhafaza ederler. Sözkonusu araçların, malzemenin, istasyonların ve donatımın Ay üzerinde bulunmaları, bunlar üzerindeki mülkiyet haklarını değiştirmez.

2- Astronotların Kurtarılması, Astronotların ve Uzaya Fırlatılmış Olan Araçların Geri Verilmeleri Hakkında Anlaşma'nın 5. maddesi hükümleri, bulunmaları gereken yerlerden başka yerlerde bulunan taşıtlara, tesislere ve malzemeye de uygulanır.

3- İnsan hayatını tehlikeye düşüren acil hallerde Taraf Devletler, Ay üzerinde bulunan ve başka Devletlere ait olan malzemeyi, taşıtları, tesisleri, donatımı ve kaynakları kullanabilirler. Bu durumda, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri veya ilgili Taraf Devlete derhal haber verilir.

Madde 13

Kendisi tarafından fırlatılmamış olan bir Uzay Aracının veya böyle bir Aracı oluşturan parçaların, bir arıza sonucu Ay'a düştüğünü zorunlu veya beklenilmeyen bir iniş yaptığını belirleyen her Taraf Devlet, bundan, fırlatmayı yapan Taraf Devleti ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ni derhal haberdar eder.

Madde 14

1- Bu Anlaşma'ya Taraf Devletlerin, ister hükümet organları tarafından, ister hükümete ait olmayan birimler tarafından yapılmış olsun, Ay'daki ulusal faaliyetlerinden dolayı uluslararası sorumlulukları olacak ve bu devletler sözkonusu faaliyetlerin bu Anlaşma'da beyan edilen hükümlere uygun olarak yapılmasını gözeteceklerdir. Taraf Devletler, yargı yetkileri altında bulunan hükümetdışı birimlerin Ay'daki faaliyetlerinin, kendi yetki ve sürekli gözetimleri altında yürütülmesini sağlayacaklardır.

2- Taraf Devletler, Ay ve Diğer Gök Cisimleri Dahil, Uzayın Keşif ve Kullanılmasında Devletlerin Faaliyetlerini Yöneten İlkeler Hakkında Anlaşma hükümlerine ve Uzay Cisimlerinin Verdiği Hasardan Dolayı Uluslararası Sorumluluk Hakkında Sözleşme hükümlerine ilave olarak, Ay üzerinde meydana gelen zararlar halinde sorumluluğa ilişkin ayrıntılı anlaşmaların, Ay üzerindeki faaliyetlerin daha yaygın hale gelmesi sonucunda gerekli hale gelebileceğini kabul ederler. Sözkonusu anlaşmalar, bu Anlaşma'nın 18. maddesinde yazılı usul uyarınca hazırlanacaktır.

Madde 15

1- Her Taraf Devlet, diğer Taraf Devletlerin Ay'ın keşfi ve kullanılmasına ilişkin faaliyetlerinin bu Anlaşma hükümlerine uygunluğundan emin olma hakkına sahiptir. Bu amaçla, Ay üzerinde bulunan bütün uzay taşıtları, malzemesi, istasyonları, tesisleri ve donatımı bu Anlaşma'ya Taraf diğer Devletlere açık olacaktır. Taraf Devletler, tasarlanmış bütün ziyaretlerini, istenilen danışmaların yapılabilmesi ve ziyaret edilecek tesislerin bulundukları yerlerde normal işlemlerin engellenmesini önlemek ve güvenliği sağlamak amacıyla önceden bildirirler. Bu maddenin uygulanmasında, bir Taraf Devlet, bizzat kendi adına veya diğer bir Taraf Devletin tam veya kısmi yardımı ile veya Birleşmiş Milletler Şartı uyarınca ve bu çerçevede uygun olan uluslararası usüllere göre hareket edebilir.

2- Bir Devletin bu Anlaşma gereğince kendisine düşen yükümlülükleri yerine getirmediği veya bu Anlaşma'dan doğan haklarının diğer bir Devletçe haleldar edildiği hususunda inandırıcı nedenleri olan her Taraf Devlet, bu diğer Taraf Devlet ile danışmalar yapılmasını talep edebilir. Böyle bir danışma talebini alan Taraf Devlet, gecikmeksizin, sözkonusu danışmalara başlayacaktır. Talep eden diğer her Taraf Devletin de, aynı şekilde,

danışmalara katılma hakkı vardır. Bu danışmalara katılan Taraf Devletlerden herbiri, uzlaşmazlığa kabul edilebilir karşılıklı bir çözüm arayacak ve bütün Taraf Devletlerin haklarını ve çıkarlarını gözönünde tutacaktır. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri danışmaların sonuçlarından haberdar edilecek ve almış olduğu bilgileri bütün diğer ilgili Taraf Devletlere iletilecektir.

3- Danışmaların, bütün Taraf Devletlerin haklarını ve çıkarlarını göz önünde tutan ve kabul edilebilir karşılıklı bir çözümle sonuçlanmaması halinde, ilgili Taraflar, uyuşmazlığın koşullarına ve mahiyetine uygun diğer barışçı yollar ile bu uyuşmazlığın çözümü için gerekli bütün tedbirleri alırlar. Danışmalara başlanması hususunda güçlükler çıkması veya danışmaların kabul edilebilir karşılıklı bir çözüm ile sonuçlanmaması halinde, bir Taraf Devlet uyuşmazlığın çözümü amacıyla, ilgili diğer hiçbir Taraf Devletin rızası olmaksızın, Genel Sekreter'in yardımını talep edebilir, ilgili bir diğer Taraf Devlet ile diplomatik ilişkileri bulunmayan bir Taraf Devlet, sözkonusu danışmalarda, tercihine göre, gerek bizzat kendisi, gerek diğer bir Taraf Devlet veya Genel Sekreter aracılığıyla yer alabilir.

Madde 16

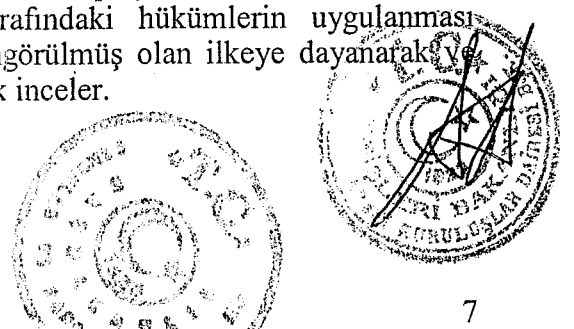
17. ila 21. maddeler hariç olmak üzere, bu Anlaşma'da Devletlere yapılan atıflar, uzay faaliyetlerinde bulunan her uluslararası hükümetlerarası teşkilata, bu teşkilatın bu Anlaşma'dan doğan hak ve yükümlülükleri kabul ettiğini bildirmesi ve teşkilata üye devletlerin çoğunluğunun bu Anlaşma'ya ve Ay ve Diğer Gök Cisimleri Dahil, Uzayın Keşif ve Kullanılmasında Devletlerin Faaliyetlerini Yöneten İlkeler Hakkında Anlaşma'ya taraf olması kaydıyla uygulanır. Böyle bir teşkilata üye ve bu Anlaşma'ya Taraf olan Devletler, teşkilatın bu madde hükümleri uyarınca bir bildirim yapmasını temin amacıyla her türlü uygun tedbirleri alırlar.

Madde 17

Bu Anlaşma'ya Taraf her Devlet, Anlaşma'da değişiklik yapılmasını önerebilir. Bu değişiklikler, bunları kabul eden Anlaşma'ya Taraf her devlet bakımından, Anlaşma'ya taraf olan devletlerin çoğunluğunca kabul edildikleri tarihte, daha sonra Anlaşma'ya Taraf diğer Devletler'in her biri bakımından da kabul edildikleri tarihte yürürlüğe girer.

Madde 18

Bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden on yıl sonra, Anlaşma'nın, geçen zaman içindeki uygulaması dikkate alınarak, Anlaşma'da değişiklik yapılmasının gerekli olup olmadığını incelemek amacıyla, Anlaşma'nın gözden geçirilmesi hususu, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun geçici gündemine alınacaktır. Bununla birlikte, bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden beş yıl sonra, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Anlaşma'nın saklayıcısı olarak, Anlaşma'ya taraf Devletlerin üçte birinin talebi ve çoğunluğunun kabulü ile, Anlaşma'yı gözden geçirmek için Taraf Devletler Konferansı toplayacaktır. Gözden Geçirme Konferansı, aynı zamanda, 11. maddenin 5. paragrafındaki hükümlerin uygulanması konusunu da, sözü geçen maddenin 1. paragrafında öngörülmüş olan ilkeye dayanarak ve özellikle ilgili bütün teknik gelişmeleri gözönünde tutarak inceler.

Madde 19

1- Bu Anlaşma, New York'ta Birleşmiş Milletler Merkezi'nde bütün Devletlerin imzasına açık olacaktır.

2- Bu Anlaşma, imzalayan Devletlerin onayına tabidir. Bu Anlaşma'yı, bu maddenin 3. fıkrası uyarınca yürürlüğe girmesinden önce imzalamamış olan her Devlet, her zaman ona katılabilir. Onay veya katılım belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilir.

3- Bu Anlaşma, beşinci onay belgesinin tevdi edilmesini izleyen otuzuncu gün yürürlüğe girer.

4- Onay veya katılım belgelerini bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden sonra tevdi eden her Devlet için bu Anlaşma, sözkonusu belgelerin tevdi tarihlerini izleyen otuzuncu gün yürürlüğe girer.

5- Genel Sekreter, bu Anlaşma'yı imzalamış veya ona katılmış bulunan bütün Devletleri, her imza tarihinden, her onay veya katılım belgesinin tevdi tarihinden, bu Anlaşma'nın yürürlüğe giriş tarihinden ve diğer her türlü bildirimden, derhal haberdar eder.

Madde 20

Bu Anlaşma'ya Taraf her Devlet, Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden bir yıl sonra, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yapacağı yazılı bildirim ile Anlaşma'dan çekildiğini bildirebilir. Böyle bir çekilme, tebligatın alındığı tarihten bir yıl sonra yürürlüğe girer.

Madde 21

Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinleri aynı şekilde geçerli olan bu Anlaşma'nın aslı, onaylanmış örneklerini imzacı ve katılımcı bütün Devletlere gönderecek olan Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nce saklanacaktır.

Yukarıdaki hususları tasdiken, Hükümetleri tarafından usulüne uygun şekilde yetkili kılınmış, aşağıda imzası bulunan kişiler, 18 Aralık 1979'da New York'ta imzaya açılmış olan işbu Anlaşma'yı imzalamışlardır.

